

מראי מקומות - יומא

יט.

עצים קבועים בבנין, אלא מונחים בלא בנין ולכן אין איסור שיהא של עץ. עוד תירץ, שלא היה נעשה מעץ כלל אלא מאבנים, ונקרא לשכת העץ משום שהיו פעמים שהניחו בה עצים. וראה עוד ברמב"ם בהלכות עבודה זרה (ו', י') שכתב הדין שאין עושין בית המקדש משל עץ, וכתב שם הראב"ד שלשכת העץ בית היתה. וראה בתוספות יום טוב (מדות ה', ד') בזה באריכות.

ג. ושלפנים הימנו החיל

פירש התפארת ישראל (מדות א', ה', יכין מ"א), שעליה זו לא היתה פתוחה לעזרה, אלא שהיה לה פתח, ואצלו היו מדרגות שיורדין ממנו לחיל, והחיל הוא הריווח המקיף סביב העזרה מבחוץ, משום שבין חומת הר הבית לחומת העזרה היה ההר משפע ועולה, ועל אותו השפוע היתה בין שתי החומות חומה נמוכה, שוה לקרקע שלמעלה ממנה, ואותה חומה הנמוכה נקראת חיל, וכיון שהרצפה שלפנים מחומה נמוכה מזו, שוה לראש החומה הנמוכה, ונדמה כעובי אותה החומה, לכך נקרא כל הריווח בשם 'חיל'.

ה. לימא תיהוי תיובתא דרב הונא בריה דרב יהושע

הקשה הגבורת ארי, שהרי כל הסברא שהם שלוחי רחמנא היא משום שדבר שאינם יכולים לעשות בעצמם אינם יכולים לשלוח שליח על זה, וכאן בלא זקני כהונה משביעין אותו, והם יכולים לעשות העבודה, ואם כן יכול הוא להיות שלוחם. ותירץ, שעיקר הקושיא היא ממה שאמרו לו שהוא שליח בית דין, ומסתבר שבבית דין אין כולם כהנים, ומזה יש להוכיח ששלוחי דין הם אף שאין יכולים לעשות העבודה. והבית הלוי (ח"ב, ט') כתב, שכיון שרואים שהכהנים עושים גם דבר שאין הבעלים יכולים לעשות על כרחך שהם שלוחי דרחמנא, ואף במה שהבעלים יכולים לעשות הם נשארם שלוחי דרחמנא.

א. תנא ללמדו חפינה

פירש רש"י, מוליכין אותו לבית אבטינס, ששם הקטרת מצוי. וכתב השפת אמת, שמבואר כאן שלימדו על הקטורת ממש, שאם לא כן לא היה צורך ללכת לבית אבטינס. והקשה, מדוע היו צריכים ללמדו בקטורת ממש, הרי יש לחוש להפסד הקטורת, אם יפסד בשעת הלימוד. וכתב, שיתכן שלא נטלו קטורת ממש הראויה להקטרה, אלא סממנים שלא נגמרו עדיין. אולם הראב"ד בתמיד (ריש המס') מבואר, שכל הקטרת שהיתה ראויה לחפינה מסתמא היתה קודש. ומזה כתב להוכיח שבית אבטינס היה קודש, לפי שאם היה חול, נמצא שהקטורת נפסלה ביוצא כשהוליכוה לעליית בית אבטינס, ומזה הוכיח שהיתה קודש.

ומהרה"ג ר' משה בראון שליט"א שמעתני, שהראב"ד הולך בזה לשיטתו, שהרי מבואר להלן בסוגייתנו שהגמרא צידדה שהכהן גדול יוכל לישן בבית אבטינס. וקשה, שאם הוא קודש כיצד יכול לישן שם, והלא אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד. ומזה הוכיח רש"י לעיל (י) שלשכת פרהדרין לא היתה קודש, ולפי זה הוא הדין לענין בית אבטינס מכך שיש צד שישן שם מוכח שאינו קודש. אבל הראב"ד (תמיד ל) לא תירץ כדברי רש"י, אלא כתב שאם אי אפשר שאני, ולשיטתו היה הכהן גדול פורש במקום קדושה, והיה יכול לישן אף שהוא קודש. ולפי דברי רש"י שאינו מקום קדוש, צריך לומר שאין זה קטורת ממש.

ב. לשכת העץ

כתב הרמב"ם (בית הבחירה פ"א ה"ט) שאין בונין במקדש עץ בולט כלל, והוא משום איסור דלא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך. והקשה עליו הראב"ד, והלא לשכת כהן גדול של עץ היתה, ומזה הוכיח שהאיסור הוא רק אצל המזבח. וכתב הכסף משנה ליישב דעת הרמב"ם שלא היו